

מצוה כ"ב - שמירת המקדש

מצוה כ"ב היא שצונו לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד לכבדו ולרוממו ולגדלו, והוא אמרו לאהרן "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות". רוצה לומר אתם תהיו לי לפני תמיד. וכבר נכפל זה הצווי בלשון אחר והוא אמרו "ושמרו את משמרת אהל מועד". וכתוב בספרי "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות", הכהנים מבפנים והלויים מבחוץ. רוצה לומר לשמרו וללכת סביבו. ובמכילתא אמרו "ושמרו את משמרת אהל מועד", אין לי אלא בעשה, בלא תעשה מנין, תלמוד לומר "ושמרתם את משמרת הקדש", הנה נתבאר לך ששמירת המקדש מצות עשה. ושם נאמר, גדולה למקדש שיש עליו שומרים, ואינו דומה פלטרין שיש עליו שומרים לפלטרין שאין עליו

פירוש המצוה

מצוה כ"ב היא שצונו כל בית ישראל לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד - במהדורת הרב קאפח ובמהדורת פרנקל הוסיפו: "בכל לילה כל הלילה", על מנת לכבדו ולרוממו ולגדלו, והמקור בתורה: והוא אמרו לאהרן (במדבר י"ח, ב): "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות". רוצה לומר - משמעות ציווי זה, שרצונו יתברך שאתם תהיו לי לפני תמיד, דהיינו שתשמרו במקדש גם כשאינה שעת עבודה. וכבר נכפל זה הצווי במקום אחר בלשון אחר, והוא אמרו (במדבר י"ח, ד): "ושמרו את משמרת אהל מועד", הרי מפורש שצריך לשמור את אהל מועד. וכתוב בספרי (קרח, א) "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות", צורת השמירה היא שהכהנים מבפנים והלויים מבחוץ, רוצה לומר - מה פירוש לויים מבחוץ, לשמרו וללכת סביבו. ובמכילתא אמרו - אינו במכילתא שלפנינו אלא בספרי זוטא על הפסוק: "ושמרו את משמרת אהל מועד", אין לי אלא בעשה, לכאורה אין זו אלא מצות עשה לשמור את המקדש, בלא תעשה מנין, שיש גם לא תעשה נוסף על העשה, תלמוד לומר "ושמרתם את משמרת הקדש", ולשון שמירה אזהרה היא (לשון הרמב"ם בהל' בית הבחירה פ"ח ה"ג), שכן אמרו (עירובין צ"ו ע"א ועוד): השמר, פן ואל אינו אלא בלא תעשה. הנה נתבאר לך מכלל דברי ספרי זוטא ששמירת המקדש מצות עשה, שכן אמרו בפשטות "אין לי אלא בעשה", ועל זה אין חולק ואין מקשה.

ושם נאמר בספרי זוטא, גדולה למקדש שיש עליו שומרים, שבדבר זה אנו מגדלים ומכבדים את המקדש, ואינו דומה פלטרין - יתבאר בהמשך - שיש עליו שומרים - שהוא מכובד, לפלטרין שאין עליו שומרים - שהוא מזולזל ומבוזה. וידוע כי פלטרין

שומרים, וידוע כי פלטרין הוא שם ההיכל, אמרו כי גדולת ההיכל ורוממותו הם השומרים המסודרים עליו. וכבר התבארו משפטי מצוה זו כולם במסכת תמיד ומדות.

פירוש המצוה

הוא שם ההיכל - שהוא כינוי לארמון, הרי בפירוש אמרו כי גדולת ההיכל ורוממותו הם השומרים המסודרים עליו, שזה ביטוי לכבוד הארמון. וכבר התבארו משפטי מצוה זו כולם במסכת תמיד ומדות.

מקורות המצוה בתורה

במדבר א', מ"ח-נ"ד

וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אַךְ אֵת מִטֵּה לְוִי לֹא תִפְקֹד וְאֵת רֹאשֵׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵתָּה תִפְקֹד אֶת הַלְוִיִּם עַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְעַל כָּל כְּלָיו וְעַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ הִמָּה יִשְׂאוּ אֵת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת כָּל כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לְמִשְׁכַּן יִחְנוּ. וּבְנִסְעַ עַל הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחִנּוּת הַמִּשְׁכָּן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהִזֵּר הַקָּרֵב יִימָת. וְחָנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ לְצַבָּאתָם. וְהַלְוִיִּם יִחְנוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְלֹא יִהְיֶה קֶצֶף עַל עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֵת מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרִים.

במדבר י"ח, א'-ז'

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַהֲרֹן אֲתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ אֲתָּךְ תִּשְׂאוּ אֵת עֹן הַמִּקְדָּשׁ וְאֲתָּה וּבְנֵיךָ אֲתָּךְ תִּשְׂאוּ אֵת עֹן כְּהֹנְתְּכֶם. וְגַם אֵת אַחֲיֶיךָ מִטֵּה לְוִי שִׁבְטֵי אָבִיךָ תִקְרַב אֲתָּךְ וְיִלְווּ עִלְיֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲוּ וְאֲתָּה וּבְנֵיךָ אֲתָּךְ לִפְנֵי אֱהֹל הָעֵדוּת. וְשִׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמַרְתּוֹ כָּל הָאֱהֹל אַךְ אֵל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא יִמְתּוּ גַם הֵם גַּם אֲתָּם. וְנָלוּ עִלְיֶיךָ וְשִׁמְרוּ אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ אֱהֹל מוֹעֵד לְכֹל עֲבֹדַת הָאֱהֹל וְזָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם. וְשִׁמְרְתֶם אֵת מִשְׁמַרְתּוֹ הַקֹּדֶשׁ וְאֵת מִשְׁמַרְתּוֹ הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֵת אַחֲיֶיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֶם מִתְּנָה נְתַנִּים לָהֶם לְעֹבֵד אֵת עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד. וְאֲתָּה וּבְנֵיךָ אֲתָּךְ תִּשְׂמוּ אֵת כְּהֹנְתְּכֶם לְכֹל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לְפָרֶכֶת וְעַבְדְּתֶם עֲבֹדַת מִתְּנָה אֲתָּךְ אֵת כְּהֹנְתְּכֶם וְהִזֵּר הַקָּרֵב יִימָת.

העניינים המתבארים במצוה

מקורות המצוה: שלושה פסוקים שהם שלוש בחינות בשמירת המקדש. כהנים מצד עבודה, לויים מצד שמירה מזרים וישראל על ידי הכהנים והלויים מחוייבים בכבוד המקדש.

הגדרת המצוה: יש שמירה סביב המקדש ויש גם צורך בשמירה תמיד. "סביב" שייך ללויים ו"תמיד" שייך לכהנים. מכאן השינויים בהגדרת המצוה במניינים השונים. בכך מתבארת הלשון בי"ד החזקה "שמירת המקדש מצות עשה".

עבודת השמירה: עבודת הכהנים נעשית בפנים ושירות הלויים נעשה בחוץ. שוערים ומשוררים אלו עבודות מיוחדות, ואילו השמירה שייכת לכולם.

מורא וכבוד: המקדש - כמו קוב"ה וכמו אב ואם ותלמידי חכמים - יש בו מצות מורא ויש בו מצות כבוד. השמירה היא כבוד המקדש.

דין מורא וכבוד בזמן הזה: נראה, לא להלכה ולא למעשה, שאין המצוה נוהגת בזמן הזה.

מקורות המצוה

שלושה פסוקים - שלוש בחינות

שלושה פסוקים הביא הרמב"ם כמקור למצות שמירת המקדש¹ בהלכותיו בי"ד החזקה (הל' בית הבחירה פ"ח ה"א, ב'): :

שמירת המקדש מצות עשה, ואף על פי שאין שם פחד מאויבים ולא מלסטים, שאין שמירתו אלא כבוד לו. אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין.

ושמירה זו מצותה כל הלילה והשומרים הם הכהנים והלויים, שנאמר "אתה ובניך אתך לפני אהל העדות", כלומר אתם תהיו שומרים לו, והרי נאמר "ושמרו את משמרת אהל מועד", ונאמר "והחונים קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרי משמרת הקדש"².

התבוננות בפסוקים ובדרשות חז"ל עליהם מאירה את המצוה ומבארת את לשון הרמב"ם. הפסוק "אתה ובניך אתך לפני אהל העדות" מכוון אל הכהנים³.

הפסוק "ושמרו את משמרת אהל מועד" מכוון אל הלויים⁴. והפסוק "והחונים קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרי משמרת הקדש"⁵ מכוון אל הכהנים והלויים כאחד.

לפי זה יש לומר שעיקר ענין הכהנים הוא העבודה, ומצות השמירה המוטלת על הכהנים היא חלק מן העבודה. ענין השמירה הוא שלא יהיה היסח הדעת מן המקדש⁶, ושהמקדש לא יהיה שומם מעובדיו. אמנם כך הביא הרמב"ם בספר המצוות את הפסוק ופרשו:

"ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות" - רוצה לומר אתם תהיו לי לפני תמיד.

הרי שהענין הוא שלעולם יהיו עובדים לפני אהל העדות.

עיקר ענין הלויים הוא שמירה מזרים וטמאים שלא יקרבו אל המקדש.

הכהנים והלויים כאחד מקיימים בפועל את "משמרת בני ישראל" המצוים בכבוד המקדש, והרי כבודו הוא שיהיו לו שומרים. "אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין".

¹ אף שבמדבר א', נ"ג וג', ה' ח' מופיעה כבר מצות השמירה, נראה שכיון ששם מדובר על ההליכה במדבר ועל המשכן ולא לדורות, לא הביא הרמב"ם פסוקים אלו.

² צ"ע שלשון הפסוק (במדבר ג', ל"ח) הוא: "והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מן רחוק משה ואהרן ובניו שומרי משמרת המקדש למשמרת בני ישראל ויהיו הקרב יומת".

³ במדבר י"ח, א'-ב'. הפסוקים בשלמותם: "ויאמר ה' אל אהרן וכוונתך וכוונת בניך אתך תשא את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשא את עון קהנתכם. וגם את אחיך משה לוי שבט אביך הקרב אתך וילוו עליך וישתתוף ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות".

⁴ במדבר י"ח, ד'. הפסוק בשלמותו: "וילוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבדת האהל וזר לא יקרב אליכם".

⁵ ראה הערה 2.

⁶ כך כתב הרא"ש בריש מסכת תמיד (אשר שמה מעיד עליה): "שימור זה אינו משום חישוב גניבה... אלא גזירת הכתוב הוא דכתיב 'ושמרו', וגם כבוד המקדש שלא יסיחו דעתם ממנו לא ביום ולא בלילה כדכתיב בהוידע (מלכים ב' י"א) 'ושמרתם את משמרת הבית מסח'".

שלוש בחינות יש, אפוא, במצות שמירת המקדש:
 א. שלא יהיה היסח הדעת מהמקדש, ושהוא לא יהיה שומם מעובדיו.
 ב. שמירה מזרים.

ג. כבוד המקדש - אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין.⁷
 דברים אלו מתבארים גם במדרש תנאים על פסוקים אלו.
 כך דרשו במדרש ספרי זוטא (קורח י"ח, ב'. את הספרי זוטא הביא הרמב"ם בספר המצוות
 בשם מכילתא):

"הקרב אתך וילוו אותך וישרתוך" - הם טפלה לך, לא אתה טפלה להם.
 "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות" - מיכן אמרו כהן שומר בפנים ובן לוי
 שומר מבחוץ.

נראה שהשמירה בפנים מבטאת את הצורך באנשי העבודה שיהיו תמיד במקדש. לכן כהנים
 בפנים במקום עבודתם ולויים טפלה להם, שאינם עובדים בעבודות המקדש בפנים.
 עוד אמרו במדרש ספרי זוטא (שם, ד):

גדולה למקדש שיש עליו שומרין. לא דומה פלטרין שאין עליו שומרין
 לפלטרין שיש עליו שומרין, שנאמר "והחוננים לפני המשכן קדמה לפני אהל
 מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש". מה תלמוד לומר
 "למשמרת בני ישראל" אלא בזמן שהקטן שומר הגדול פוסע עליו ונכנס,
 ובזמן שהגדול שומר אין הקטן פוסע עליו ונכנס.

נראה שפלטרין שיש עליו שומרין מבטא את צורת המקדש, שכבודו הוא שיש שומרים
 קבועים סביבו וזו גדולתו.
 בכבוד המקדש כולם חייבים, לא רק כהנים ולויים, ועל כן אמר הכתוב "למשמרת בני
 ישראל". בני ישראל היו צריכים לשמור, ורק משום שאינו דומה גדול השומר לקטן
 השומר, צייתה התורה על הכהנים והלויים לשמור.

⁷ יש לדייק שבכל בחינה מג' הבחינות שיש בשמירת המקדש, נקרא המקדש בשם מיוחד.
 בפסוק המדבר על גדר העבודה והיסח הדעת שיש בשמירה נקרא המקדש "אהל העדות", בפסוק המדבר על
 שמירה מזרים נקרא המקדש "אהל מועד" ובפסוק המדבר על צורת המקדש - פלטרין של מלך - המקדש
 נקרא "משכן".
 יש שכתבו ש"עדת" הוא מלשון דעת, שאותיותיהן שוות, ומתאים לכנותו "אהל העדות" בפרשת השמירה
 שהיא משום היסח הדעת.
 "אהל מועד" מרמז על התוועדות עם הקב"ה ומתאים פסוק זה בפרשה העוסקת בצורך למנוע מזרים וטמאים
 את הכניסה למקום (בספרי זוטא דרשו: "משמרת אהל מועד לכל עבודת האהל... שני אהלות, אהל
 העבודות - לכל עבודת האהל - ואהל הדברות - 'אהל מועד'").
 "משכן" רומז על השראת השכינה במקום. השכינה היא שנותנת למקום שם "פלטרין של מלך" המצריך
 שומרים לכבדו ולרוממו.
 ראוי לציין שג' הבחינות מתאימות לג' עדים נאמנים על אחדותו יתברך: עולם שנה נפש.
 יש שמירה תמיד - בחינת זמן,
 יש שמירה סביב המקדש - בחינת מקום,
 יש שמירה מטמאים וזרים - בחינת נפש.

אמנם זה שנאמר בסוף הפסוק "והזר הקרב יומת" לא נאמר כסיבה לשמירה, שכן אינו מדבר כלל על זר הנכנס למקדש. הן כך דרשו בגמרא (ערכין י"א ע"ב):

אמר אביי: נקיטנין משורר ששיער בשל חברו במיתה, שנאמר "והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד וגו' והזר הקרב יומת". מאי זר, אילימא זר ממש, הא כתיב חדא זימנא (במדבר ג', י'), אלא לאו, זר דאותה עבודה.

מדרשה זו מוכח שלא על שמירה מזרים הכתוב מדבר, אלא על שמירה של כבוד וגדולה, וזו המצוה על הכהנים והלויים כאחד "למשמרת בני ישראל".

על הפסוק "ושמרו את משמרת אהל מועד... וזר לא יקרב אליכם" דרשו בספרי (קרח, א'):

למה נאמר, לפי שנאמר "והזר הקרב יומת" (ג', י'), עונש שמענו אזרה מנין תלמוד לומר "וזר לא יקרב אליכם".

מכאן שפסוק זה על שמירה מזרים הוא בא, וזו המצוה על הלויים.

הגדרת המצוה

שינויים בלשונות הרמב"ם

בספרים מדויקים⁸ לשון הרמב"ם בספר המצוות היא:

מצוה כ"ב היא שצינו לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד בכל לילה כל הלילה, לגדלו ולכבדו ולרוממו.

ותימה על הרב קפאח שהשמיט "ללכת סביבו"⁹ ובהערה 23 כתב:

ובר"ש "ללכת סביבו תמיד" ואין חובה כזו, כי מקומות השמירה היו קבועים כמבואר במידות פ"א מ"א. ואיש הר הבית היה מחזור לא לשם שמירה אלא לביקורת על השומרים שלא יישנו.

ודבריו תמוהים, שכן הרמב"ם עצמו ברמזי ההלכות שבריש הלכות בית הבחירה הגדיר המצוה:

לשמור את המקדש סביב.

ובמנין הקצר לא תעשה ס"ז הגדיר את הלאו:

שלא להשבית שמירה סביב למקדש, שנאמר "ושמרתם את משמרת"¹⁰.

אם נרצה לקיים הערת הרב קפאח יש לתרגם "שצונו לשמור המקדש סביבו תמיד", ולהשמיט המילה "ללכת" כיון שהמקומות הם קבועים.

⁸ עיין בספר המצוות מהדורת פרנקל ומהדורת הרב חיים העליר.

⁹ השינוי נובע מהבנת המילה הערבית "אלטוף", אם ביאורה "סביב" או "לבקרו" ביקור חוזר.

¹⁰ נראה שט"ס יש כאן שכן אין פסוק כזה בענין שמירת המקדש, אלא בפרשת עריות (ויקרא י"ח, ל'), והפסוק כפי שמופיע בספרי זוטא הוא "ושמרתם את משמרת הקדש" (במדבר י"ח, ה') וכן יש לגרוס כאן.

במנין הקצר על סדר המצוות כתב במצוה כ"ב:

לשמור בית זה תמיד, שנאמר "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות".

וברמזי המצוות שעל סדר ההלכות כתב (כנזכר לעיל):

לשמור את המקדש סביב.

יש לעיין מה טיבם של השינויים בין ההגדרות.

השומרים הם הכהנים והלויים - ביאור לשונות הרמב"ם

בהלכות כלי המקדש והעובדים בו פ"ג ה"א, ב' כתב הרמב"ם:

זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי", ומצות עשה להיות הלויים פנויין ומוכנין לעבודת המקדש בין רצו בין שלא רצו, שנאמר "ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד"... עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהגיף דלתותיו ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום.

מדברים אלו עולה שמצות השמירה של הלויים כלולה במצות "ועבד הלוי" והיא מהווה חלק מעבודתו. יש לעיין, אפוא, מדוע מנה הרמב"ם את מצות השמירה כמצוה בפני עצמה ולא כללה עם מצות עבודת הלויים¹¹.

נראה לומר שחידושה של מצות השמירה היא בשמירת הכהנים, שהם אינם כלולים במצות "ועבד הלוי הוא".

הפסוק בו נאמרה מצות השמירה לכהנים בלבד הוא (במדבר י"ח, ב'):

וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אִתְּךָ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדוּת.

פסוק זה פרשו הרמב"ם בספר המצוות:

"ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות" - כלומר אתם תהיו לפני תמיד¹².

על כן הביא הרמב"ם בכל מקום את הפסוק הזה כמקור עיקרי למצות שמירת המקדש, שכן בעבורו נמנית המצוה בכלל תרי"ג המצוות ואינה כלולה במצות עבודת הלויים. מן הפסוק ומפרושו נגזרת גם ההגדרה שהגדיר הרמב"ם במנין הקצר, בו יתבאר מדוע המצוה נמנית בפני עצמה:

לשמור בית זה תמיד שנאמר "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות".

¹¹ יש לציין שהרמב"ם הביא את מצות השמירה הן בהלכות בית הבחירה (פ"ח), שם באר הלכותיה, והן בהלכות כלי המקדש והעובדים בו (פ"ג ה"ב) שם כללה בעבודת הלויים.

¹² כך בתרגום הרב קאפח, ובתרגום שלפנינו "רוצה לומר אתם תהיו לי לפני תמיד". המשמעות שוה, והלשון יותר מתאימה לפי התרגום המובא למעלה.

כפי שבארנו לעיל, עיקר מצות הכהנים היא שלא יהיה היסח הדעת מן המקדש, ועל כן ה"תמיד" הוא ענין עיקרי במצות הכהנים.

ברמזי המצוות שעל סדר ההלכות, בריש הלכות בית הבחירה יש להגדיר את השמירה בבחינה העוסקת בצורתו של המקדש - "אינו דומה פלטרין שיש לו שומרין לפלטרין שאין לו שומרין". על כן כתב שם הרמב"ם:

לשמור את המקדש סביב.

צורתו של המקדש היא שהוא מוקף בשומרין.

בספר המצוות כולל הרמב"ם את כל חלקי המצוה ועל כן ההגדרה המתאימה לשם היא:

שצונו לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד.

לאור דברים אלו יש לבאר לשון הרמב"ם בלא תעשה ס"ז במנין הקצר:

שלא להשבית שמירה סביב למקדש, שנאמר "ושמרתם את משמרתי"¹³.

כפי שהתבאר לעיל, מצות הלויים לשמור את המקדש כלולה במצות "ועבד הלוי", ועל כן בעשה הדגיש הרמב"ם את חלקם של הכהנים. לעומת זאת הלאו שלא להשבית שמירת המקדש אינו כלול במצות "ועבד הלוי", והוא מצוה החלה על הלויים. ראייה לדבר מן הספרי זוטא שהובא ברמב"ם בספר המצוות¹⁴:

"ושמרו את משמרת אהל מועד" אין לי אלא בעשה, בלא תעשה מנין תלמוד לומר "ושמרתם את משמרת הקדש".

הדרשה מתייחסת לפסוקים (במדבר י"ח, א'-ה'):

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֶהֱרֵן אֶתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ אֶתְּךָ תִּשְׂאוּ אֶת עֹן הַמִּקְדָּשׁ וְאֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ תִּשְׂאוּ אֶת עֹן כְּהֻנְתְּכֶם. וְגַם אֶת אֲחֵיךָ מִטָּה לֹא יִשְׁבֹּט אָבִיךָ הַקָּרֵב אֶתְּךָ וַיְלוּ עֲלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ לִפְנֵי אֱהֱל הָעֵדוּת... וְנָלוּ עֲלֶיךָ וַשְׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתֵּךָ אֱהֱל מוֹעֵד לְכֹל עֲבֹדַת הָאֱהֱל וְזָר לֹא יִקְרַב אֲלֵיכֶם. וַשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּךָ הַקֹּדֶשׁ וְאֵת מִשְׁמַרְתֵּךָ הַמְּזֻבַּח וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

הפסוק "ושמרו את משמרת אהל מועד" נאמר לכהנים ביחס ללויים. גם הפסוק "ושמרתם את משמרת הקדש" נאמר לכהנים כהמשך לפסוק הקודם, והרי הוא אומר להם "ושמרתם" - אתם והלויים הנלוים עליכם לשמור. מכאן שהלאו, הכלול בפסוק "ושמרתם את משמרת הקודש" שייך גם ללויים.

על כן מתאימה ההגדרה שלא להשבית השמירה סביב למקדש שהוא כולל את הכהנים והלויים יחד. ולא כתב כאן "תמיד" שהוא הבחינה המיוחדת לכהנים.

¹³ עיין לעיל הערה 10.

¹⁴ ולפנינו בספרי זוטא בנוסח שונה.

”שמירת המקדש - מצות עשה”

חיובם של הלויים במצות השמירה מכח מצות עבודת הלויים מבאר את הלשון המיוחדת בה פתח הרמב”ם את המצוה (הל’ בית הבחירה פ”ח ה”א):

שמירת המקדש מצות עשה.

בכללי הרמב”ם למדנו שיש לדקדק בלשונו אימתי כתב ”מצות עשה לעשות כך וכך”, ואימתי כתב ”הדבר הזה והזה מצות עשה”¹⁵. השאלה מתעצמת בהשוואה למה שפתח הרמב”ם את מצות מורא מקדש בפרק הקודם לזה:

מצות עשה ליראה מן המקדש.

משמעות הביטוי ”שמירת המקדש מצות עשה” היא שהשמירה קודמת למצוה, דהיינו שיש מקור אחר קודם שבו מתחייבת השמירה, והחידוש הוא שאותה שמירה הידועה לנו ממקום אחר - היא מצות עשה¹⁶.

אכן, מקור חיוב קודם יש לשמירה, והוא מצות עבודת הלויים ממנה כבר מתחייבת השמירה, ובא חידוש במצוה זו שאותה שמירה הידועה היא מצוה בפני עצמה, מפני שנוספו הכהנים המחוייבים בשמירה זו¹⁷.

עבודת השמירה**מה בין שמירת הכהנים לשמירת הלויים**

אמרה תורה (במדבר י”ח, א’-ב’):

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֶהֱרֹן אֲתָהּ וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ אֲתָם תִּשָּׂאוּ אֶת עֹן הַמִּקְדָּשׁ וְאֲתָהּ וּבְנֵיךָ אֲתָם תִּשָּׂאוּ אֶת עֹן כְּהֹנְתְּכֶם. וְגַם אֶת אֲחֵיךָ מִטֵּה לֹוי שְׁבֹט אָבִיךָ הִקְרַב אֲתָם וְיָלוּוּ עֲלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאֲתָהּ וּבְנֵיךָ אֲתָם לִפְנֵי אֵהָל הָעֵדֻת.

הביטוי ”ואתה ובניך אתך” מופיע גם בפסוק א’ וגם בפסוק ב’, וכך הוא נדרש בספרי זוטא:

”אתה ובניך” - אלו הכהנים, ”ובית אביך אתך” אלו הלויים, מלמד שהלויים מוזהרים על ידי הכהנים (שלא יכנסו הלויים בעבודת הכהנים), ומניין אף הכהנים מוזהרים על ידי הלויים, שנאמר ”ואתה ובניך תשאו את עון כהונתכם”.

¹⁵ עיין שדי חמד ח”ו עמ’ 55, כללי הפוסקים סימן ה’ (הוא הסימן העוסק בכללי הרמב”ם) ס”ק ג’.
¹⁶ בכללי הרמב”ם הנ”ל, כתבו שכל מצוה שהיתה קודם מתן תורה כתב הרמב”ם ’הדבר הזה והזה מצות עשה’, כיון שהמעשה קדם למצוה, וכאן דומים הדברים בעקרון - כשהמעשה בא ממקור נוסף, הרי שהוא קודם ל”מצות עשה”. ודו”ק.
¹⁷ במצות מורא מקדש נצטוו כולם ואין לה מקור נוסף והרי היא ככל המצוות בהן פתח הרמב”ם ”מצות עשה לעשות כך וכך”.

"הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך" - הם טפלה לך, לא אתה טפלה להם.
 "ואתה ובניך אתך לפני אהל העדות" - מיכן אמרו כהן שומר בפנים ובן לוי
 שומר מבחוץ.

נראה שדרשו "ואתה" לשון מיעוט, דוקא אתה ולא הלויים, שלכהנים נתייחדה עבודה משלהם וללויים נתייחדה עבודה משלהם, וכל אחד מוזהר לעבוד עבודתו ולא עבודת זולתו.

עבודת הכהנים היא "בפנים"¹⁸, והיא חלק מכלל עבודות שבפנים שהן עבודות הקרבנות. עבודת הלויים היא בחוץ והם משרתים. אף שמם מעיד עליהם, שהכהן עניינו עובד ה' ולויים נקראים על שם שהם נלויים אל הכהנים, "וילוו עליך וישרתוך". מכאן יש ללמוד שאף שהכהנים והלויים חייבים בשמירה, לכל אחד שמירה משלו ויסוד החיוב בה שונה. אצל הכהנים השמירה היא חלק מן העבודה, וכבר בארנו שעניינה המיוחד הוא שלא להסיח דעת מן המקדש¹⁹.

אצל הלויים השמירה היא שירות. גם העבודות הנוספות של הלויים נקראו שירות. כך לשון הגמרא בערכין (י"א ע"א):

אמר רב יהודה אמר שמואל: מנין לעיקר שירה מן התורה, שנאמר "ושרת בשם ה' אלהיו" (דברים י"ח), איזהו שירות שבשם, הוי אומר זה שירה.

אף עבודת השוערים נקראת שירות בדברי הימים א' (כ"ו, י"ב):

לְאֵלֶּה מְחֻלְקוֹת הַשְּׁעָרִים לְרֵאשֵׁי הַגְּבָרִים מִשְׁמֵרוֹת לְעֲמַת אַחֵיהֶם לְשָׂרֵת בְּבֵית ה'.

ומה יש בין שירות לבין עבודה? כך מגדיר ה"צפנת פענח" את הדברים (השמטות להל' תרומות ס"ו טור א'):

...דמשרת ועבודה הוה שני דברים, ועיקר הגדר דעבודה הוא דבר הנקרא הכוונה לא הפעולה עצמיית... ושירות הוא הפעולה עצמיית.

¹⁸ אמנם דעת המנחת חינוך אינה כך וזו לשונו (מצוה שפ"ח אות ה'): "ודע דדבר זה דכהנים בפנים, לאו בפנים מה דקדיש בקדושת עזרה, דמקומות שהיו שומרים לא היו קדושים בקדושת עזרה... אך בפנים היינו בחדרים... ויושבים שם דרך כבוד, והלויים מבחוץ היינו בלא חדרים רק מבחוץ... הכהנים יושבים בבתים בדרך כבוד, והלויים שומרים על השערים ועל הפינות בדרך טפלים לכהנים", עיין שם עוד בדבריו. בהמשך דבריו הביא המנחת חינוך ספר "זרע אברהם" ההולך וסובר שבפנים היינו בעזרה, ובהערות בהוצאת מכון ירושלים (י'), הביאו ראב"ד שפירש בדברי הספרי שכוונתו בפנים היינו בתוך העזרה ממש.
¹⁹ כך פירש הרא"ש ריש תמיד את השמירה (עי' לעיל הערה 6). ונראה שיש נפקא מינה בהבנת השמירה כעבודה, והוא שיש לעשותה בבגדי כהונה, ואמנם הוכיח האבני נזר (י"ד סי' תמ"ט ס"ק ח') מן הרמב"ם שהיו הכהנים שומרים בבגדי כהונה (הל' בית הבחירה פ"ח ה"ו), אבל המנחת חינוך לשיטתו (מצוה שפ"ח אות ב'), סובר שאין לשמירה דין עבודה ולכן בעלי מומין כשרין, "דלא מצינו שיהיה זה עבודה". ובחידושים וביאורים להל' בית הבחירה לאדמו"ר מלובביץ' (סי' י"ז) כתב: "על פי זה יובן שכתב הרמב"ם 'ושמירה זו מצוה כל הלילה', וזה שנשנית במסכת תמיד (אחרי שכבר נשנתה המשנה במסכת מידות): ביום היו הכהנים עובדים עבודתם בבית המקדש שהתחלתה היא עבודת התמיד בבקר... ובהקרבנות הקרבנות היה צריך לומר כוונה 'לשם ששה דברים הזבח נזבח', ופשיטא שכשהכהנים בעבודתם הרי זה היפך היסוד הדעת מהמקדש. אבל בלילה שאין עבודה בבית המקדש נצטוו בשמירת המקדש שלא יסיחו דעתם ממנו".

ביאור דבריו הוא שבעבודה לא רק המעשה עצמו נחשב, כי אם הכוונה, ואין אנו מצפים לתוצאות מעשיות. בשירות עצם המעשה הוא החשוב. צריכה להיות לו תוצאה מעשית, והוא נבחן במבחן התוצאה.

זה אפוא ההבדל בין שמירת הכהנים שהיא עבודה, ועל כן הכוונה בה עיקרית ועניינה שלא להסיח דעת מן המקדש, לבין שמירת הלויים שהיא שירות ונבחנת במבחן התוצאה שלא יכנסו טמאים וזרים למקדש ושיהיה המקדש פלטרין שיש עליו שומרים.

שומרים, שוערים ומשוררים

כתב הרמב"ם בהלכות כלי המקדש והעובדים בו פ"ג ה"א, ב':

זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי", ומצות עשה להיות הלויים פנויין ומוכנין לעבודת המקדש בין רצו בין שלא רצו, שנאמר "ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד"... עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש, ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהגיף דלתותיו, ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום, שנאמר "ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלויים", אי זהו שירות שהוא בשם ה' הוי אומר זו שירה.

ובהמשך אותו הפרק, בה"ט, י' כתב:

שמואל הרואה ורוד המלך חלקו הלויים לארבעה ועשרים משמרות, ועובד משמר בכל שבת, וכל אנשי משמר מחלק אותם ראש המשמר לבתי אבות, וכל יום מימי השבת עובדים בו אנשים ידועים, וראשי האבות מחלקין אלו העובדים ביום שלהן איש איש על עבודתו. וכל הלויים מוזהרין על עבודת המזבח, שנאמר "אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו", לא יקרבו לעבודה, אבל ליגע מותרין.

וכשם שהלויים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הכהנים כך הכהנים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הלויים שנאמר "גם הם גם אתם". וכן הלויים עצמם מוזהרים שלא יעשה אחד מלאכת חבירו, שלא יסייע המשורר לשוער ולא השוער למשורר, שנאמר "איש איש על עבודתו ואל משאו".

מדקדוק לשון הרמב"ם יש ללמוד שעבודת השמירה שונה מעבודת השוערים והמשוררים. בהלכה ב' בענין השמירה לשון ההלכה היא: "עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש", ובענין השוערים והמשוררים הלשון היא "ויהיו מהן שוערין", ויהיו מהן משוררין", ומשמע שכולם שומרים את המקדש ולא כולם יכולים להיות שוערים ומשוררים.

גם בהלכה י' באזהרה שלא יעשה אחד מלאכת חבירו הזכיר הרמב"ם רק משורר ושוער כבעל מלאכה מיוחדת, ואילו מלאכת שמירה אינה נכללת באזהרה זו. אף מכאן יש ללמוד שכולם היו שומרים²⁰.

האחרונים שאלו²¹, מניין לרמב"ם לחלק בין העבודות השונות, בין שוערים ומשוררים שהן מיוחדות ללויים מסויימים, לבין שמירה שהיא כוללת את כולם. נראה שהרמב"ם למד זאת מלשון הגמרא (ערכין י"א ע"ב):

אמר אביי נקיטינן משורר ששיער בשל חבירו במיתה.

ולא הזכירו שומר ששורר או משורר ששמר ומכאן שאין עבודת השמירה בכלל העבודות המיוחדות.

חז"ל למדו שהשמירה אינה מלאכה מיוחדת, שכן גם הכהנים מצווים בשמירה יחד עם הלויים, ומכאן שאין השמירה בכלל איסור "איש איש על עבדתו וְאֶל מְשָׂאוֹ" (במדבר ד', י"ט).

טעמא דקרא יש לומר על פי המשנה והגמרא (בבא מציעא צ"ג ע"א) בדין "כִּי תבֹא בְקָמַת רֶעֶךָ וְקִטְפָהּ" (דברים כ"ג, כ"ו):

משנה. שומרי פירות אוכלין מהלכות מדינה אבל לא מן התורה. גמרא. אמר רב לא שנו אלא שומרי גנות ופרדסים אבל שומרי גיתות וערימות אוכלין מן התורה, קסבר משמר כעושה מעשה דמי. ושמואל אמר לא שנו אלא שומרי גיתות וערימות אבל שומרי גנות ופרדסים אינן אוכלים לא מן התורה ולא מהלכות מדינה, קא סבר משמר לאו כעושה מעשה דמי. מתיב רב אחא בר רב הונא המשמר את הפרה מטמא בגדים, ואי אמרת משמר לאו כעושה מעשה דמי אמאי מטמא בגדים, אמר רבה בר עולא גזירה שמא יזיז בה אבר.

שומרי גנות ופרדסים ששומרים את המחובר לקרקע, לכולי עלמא אינם אוכלים מן התורה. רב ושמואל חלקו מה דין שומרי גתות וערמות. אמנם פועל שעושה מלאכה בהם אוכל מהם מן התורה, אבל השומר אותם, מחלוקת היא אם נחשב לעושה מעשה אם לאו.

²⁰ ויש לתמוה על "אבני נזר" (י"ד ס"י תמ"ט ס"ק י"ג) בענין שמירה בזמן הזה, שכתב: "ומכל מקום נראה לי דשמירת לויים בלאו הכי בכלל אין בזמן הזה מאחר שחלקו דוד ושמואל למשמורות איזה מן המשוררים ואיזה מן השוערים כמבואר בכתוב, ושוערים היינו שומרים כנ"ל והכלל משורר ששיער במיתה ומאן נדע מי המה השוערים... כיון שהוכחנו דשוערים דקרא שומרים, ועבודה היא, אם כן גם השומרים אסורין רק המבוררים" עכ"ל, והלא מדוקדק בלשון הרמב"ם שכולם בכלל השומרים ורק השוערים והמשוררים הם מיוחדים למלאכתם.

הוכחתו מן הפסוקים בדברי הימים א' כ"ו שהזכירו את מחלקות השוערים וכללו שם כ"א מקומות ששמרו הלויים הרי שהשוערים שם הם השומרים, ועל זה נאמר שם בפסוק י"ב "לְאֵלֶּהָ מְחֻלְקוֹת הַשְּׂעִירִים... לְשָׂרְתָּ בְּבֵית ה'", הרי ששמירה עבודה היא והיא מלאכת השוערים. ואין זו הוכחה, עיין במצודת דוד שם שכתב: "לשרת בבית ה' - בדבר פתיחת ונעילת השערים", ויש כמה דרכים ללמוד שם את הפסוקים.

²¹ עיין בספר המפתח ברמב"ם מהדורת פרנקל הל' כלי המקדש פ"ג ה"ב.

להלכה נפסק כשמואל ששומר לאו כעושה מעשה דמי, ולפיכך אין השמירה נחשבת לעבודה מיוחדת. אף כאן בשמירת המקדש אינה נחשבת לעבודה לענין "איש איש על עבודתו ואל משאו".

יש מהאחרונים שחילקו בין שמירת פירות ומשמר את הפרה לבין שמירת המקדש. זו לשון האבני נזר (יו"ד סי' תמ"ט ס"ק ז'):

ועל כרחך לחלק בין המשמר את הפרה דלא הוי עבודה שאינו רק שלא תפסל ודומה לשימור שלא יגנב, מה שאין כן שימור דמקדש שהוא לכבוד המקדש, חשיב עבודה.

וכן כתב ה'צפנת פענח' על ספר עבודה (הל' בית הבחירה פ"ח ה"א):

... אך מכל מקום במשכן כיון דזה הוה מצוה... דשם השמירה מחמת כבוד לא מחמת שמירה מן הגנבים... וזה ודאי זר אסור לשמור ואם שמר יש לומר דפטור, דכיון דבאמת לא הוי מלאכה רק משום המצוה עושה זה למלאכה (ואם לא נעשתה המצוה אין זו מלאכה להתחייב עליה).

נראה שגם אחר החילוק, מכל מקום שם שמירה יש על עבודת שמירת המקדש, ואף שמטרתה היא כבוד המקדש, כבודו הוא ששומרים עליו ואינו מקום הפקר, וכיון ששומר לאו כעושה מעשה דמי ואין מלאכה זו דורשת מעשה מסוים, על כן אין זו מלאכה מיוחדת. ויש להטעים הדבר שחלוקת הלויים למחלקותיהם נקראת "משמרות" ויש לומר שסיבת הדבר היא שכולם שומרים ואין השמירה עבודת יחידים, ועל כן שם זה של "משמר" כולל את כולם.

מורא וכבוד

שיטת הרמב"ם

כבר הראנו לדעת²² שיש ערכים בתורה שנצטוינו להתייחס אליהם ביחס של מורא יחד עם כבוד.

ראש וראשון לכולם - הקב"ה, אותו מכנה התורה (דברים כ"ח, נ"ח):

הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא.

הרמב"ם השתמש בביטוי זה כפתיחה למצוות היראה והאהבה לה' (הל' יסודי התורה פ"ב ה"א):

האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו שנאמר "ואהבת את ה' אלוקיך", ונאמר "את ה' אלוקיך תירא".

²² לעיל ח"א, מצות יראת ה' (מהדר"ב עמ' צ"ז).

גם ביחס לאב ולאם נצטוינו כמורא וכבוד (עיין מצוות עשה ר"י, רי"א) והוא הדין ביחס לתלמיד חכם, כלשון הרמב"ם (מצות עשה ר"ט):

היא שצונו לכבד החכמים... כבוד התלמיד לרבו, יש בו תוספת גדולה על הכבוד שהוא מחוייב לחכם ויתחייב לו עם הכבוד, המורא... ובבאור אמרו מורא רבך כמורא שמים.

המקדש מצטרף לרשימה זו, ואף כלפיו נצטוינו ביחס של מורא וכבוד, בחינת יראה ואהבה.

המורא מפורש בתורה - "וּמִקְדָּשֵׁי תִיבְרָאוֹ" (ויקרא י"ט, ל'), והכבוד בא לידי ביטוי במצות שמירת המקדש, כלשון הרמב"ם בספר המצוות:

מצוה כ"ב היא שצונו לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד לכבדו ולרוממו ולגדלו.

שיטת הרס"ג

רס"ג במנין מצוותיו מנה מצות המורא בזה הלשון "ומורא למקדש תקים" (עשה י"ג) ולא הוסיף למנות גם מצות שמירת המקדש.

נושא כליו הנאמן הר"פ פרלא מבאר את דרכו במנין המצוות (ק"ד ע"א):

אמנם נראה לומר בדת רבינו הגאון ז"ל לפי המבואר בספרי זוטא שאין שמירת המקדש אלא משום דזלזול הוא למקדש להניחו בלא שמירה דאינו דומה פלטרין שאין לו שומרין לפלטרין שיש לו שומרין... ואם כן לכאורה למה לי עשה ולא תעשה זו, תיפוק ליה משום עשה דמורא מקדש, ועל כרחך צריך לומר דלא אצטריך אלא לתוספות איסור ולעבור על שמירת מקדש בשני עשין ולא תעשה, והשתא אם כן לפי דרכו של רבינו הגאון ז"ל אחר שמנה עשה דמורא מקדש שהיא עשה הכוללת כל עניני כבוד המקדש ומוראו, שוב לא הוצרך למנות עשה ולא תעשה אלו שהוסיף הכתוב בשמירת המקדש, וכמו שביארנו בכמה דוכתי כיוצא בזה לדרכו של רבנו הגאון ז"ל.

שלא כרמב"ם, סובר הרס"ג שאין בשמירת המקדש ענין עצמי ומצוה בפני עצמה, אלא היא סעיף במצות מורא מקדש. גם את המושג "פלטרין שיש עליו שומרין" מבאר הרס"ג שענינו שלא נבוא לזלזל במקום. השומרים יוצרים אורה של יראת כבוד למקדש, ועל כן שמירתם באה משום מצות מורא מקדש.

ביאור מחלוקתם

כבר ראינו לעיל (בפרק "השומרים הם הכהנים והלויים", עמ' סג), שאף לדברי הרמב"ם עיקר מצות השמירה כלול הוא במצות "ועבד הלוי". חידושה של מצות השמירה הגורם לה

להיות מצוה בפני עצמה היא שמירת הכהנים, אותה הגדרנו (על פי הרא"ש) כחלק מן העבודה, שמטרתו שלא להסיח דעת מן המקדש. גדר זה אינו שייך למצות מורא מקדש אף לא לעבודת הלויים ועל כן מנה הרמב"ם מצות השמירה במנין תרי"ג המצות. הרס"ג סובר, כנראה, ששמירת הכהנים אינה שונה משמירת הלויים ואינה מוגדרת בפני עצמה. אין בשמירה תוספת על המורא ועל כן אין למנותה כמצוה בפני עצמה.

דין מורא וכבוד בזמן הזה

כבר הראנו לדעת לעיל במצוה כ"א, שמצות מורא מקדש נוהגת בזמן הזה. יש לדון במצות שמירת המקדש בזמן הזה.

כמשתמש בטלית שאולה אביא לשון האבני נזר (יו"ד סי' תמ"ט) בראש תשובתו:

על דברת מעכ"ת אם חובה בזמן הזה להושיב שומרים למקדש. הנה אשיבהו כפי קוצר שכלי אולם לא להלכה ולא למעשה כי לא בי הוא להכריע בדבר הנוגע לכלל ישראל ות"ל לא אלמן ישראל אך הנני כותב דרך משא ומתן בעלמא.

נראה לעניות דעתי שאין מצות השמירה בזמן הזה. למדנו לעיל על ג' דינים שיש במצוה זו. האחד משום היסח הדעת כלשון הרא"ש ריש מסכת תמיד, ובארנו שזו מצות הכהנים השייכת לעבודת המקדש וזו אינה נוהגת בזמן הזה. השני משום "שאינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין", והשומרים הם מצורת המקדש ככלים המשמשים בו, ואף מצד זה אין מצוה זו נוהגת בחורבן.

הדין השלישי במצוה זו הוא השמירה שלא יכנסו טמאים וזרים למקדש. גדר זה שייך לכאורה גם בזמן הזה, למאן דאמר קדושה ראשונה של ירושלים והמקדש, קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבוא.

אלא שדין זה של שמירה מטמאים אינו מופיע בהלכות שמירת המקדש בהלכות בית הבחירה פ"ח²³. בפשטות נראה שדין זה איננו נובע ממצות השמירה, ומקורו הוא במצות עבודת הלויים או במצות שילוח טמאים.

יש להוסיף עוד, שההלכה ששמירת המקדש היא כל הלילה מלמדת שלא ניתנה מצוה זו כדי למנוע מטמאים להכנס למקדש, שהרי שמירה זו צריכה להיעשות בעיקר ביום ולא בלילה. על כן נראה שגם מבחינה זו אין המצוה נוהגת בזמן הזה. יהי רצון, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ונזכה לראות בכבודו.

²³ לשון ההלכה היא (ה"א, ב'): "שמירת המקדש מצות עשה ואף על פי שאין שם פחד מאויבים ולא מלסטים שאין שמירתו אלא כבוד לו, אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין. ושמירה זו מצותה כל הלילה והשומרים הם הכהנים והלויים".

